

УДК 368

ФІНАНСОВІ РИЗИКИ В СТРАХОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ**Разумцев В.В.****FINANCIAL RISKS IN THE INSURANCE BUSINESS AND ITS CLASSIFICATION****Razumcev V.V.**

В статті проаналізовано підходи до визначення економічної сутності фінансових ризиків в страховій діяльності. Розглянуто підходи до класифікації фінансових ризиків в страхуванні. Кожному з досліджуваних ризиків надано економічну характеристику щодо причин виникнення та впливу на господарську діяльність страхової компанії. Розглянуто вплив зовнішніх і внутрішніх факторів на ризики в страховій діяльності. Сформовано рекомендації з управління фінансовими ризиками в страхуванні.

Ключові слова: фінансовий ризик, страхування, класифікація ризиків, фактор, управління.

Постановка проблеми. Господарська діяльність усіх суб'єктів господарювання у всіх її формах пов'язана з численними ризиками, ступінь впливу яких на результати цієї діяльності істотно зростає в той час, коли Україна все більше поринає у процес глобалізації, який, у свою чергу, породжує глобальні фінансові ризики.

Ефективність діяльності суб'єктів господарювання за умов фінансової нестабільності, яка останнім часом виявилась характерною як для національних, так і для міжнародних ринків, визначається не тільки показниками доходності, але й суттєво залежить від рівня ризиковості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню різних аспектів ризику та фінансового ризику зокрема, дослідженню підходів до передбачення ризикових подій та зниження їх негативних наслідків у діяльності суб'єктів господарювання присвячено ряд робіт зарубіжних і вітчизняних вчених-економістів. Серед західних фахівців, які досліджували ризик, слід відзначити: З.Боди, С.Бріггема, Дж. М. Кейнса, Г.Марковіца, А.Маршалла, М.Міллера, Ф.Модільяні, Дж.С.Міля, Ф.Найта, А.Сміта, Дж. Тобіна, Ф.Шарпа та інших.

Мета статті полягає в дослідженні наукових підходів до визначення економічної сутності фінансових ризиків в страховій діяльності, їх класифікації та причин виникнення.

Виклад основного матеріалу. Ризики, що супроводжують цю діяльність, виділяються в особливу групу фінансових ризиків, що виконують найбільш значну роль в загальному «портфелі ризиків» господарюючих суб'єктів. Управління фінансовими ризиками являють собою економічну цінність у діяльності будь-якої фірми, організації чи іншого господарського інституту. Цікавим і відносно новим стало дослідження світу ризиків, які живуть у страхових компаніях. Підходи до визначення сутності фінансових ризиків різних авторів дуже різняться, тож щоб отримати найбільш повну характеристику їх сутності, треба проаналізувати якомога більше джерел. Цікавий підхід до визначення фінансового ризику дає М.С. Клапків, який пропонує розглядати поняття фінансового ризику у широкому і вузькому значенні. У широкому значенні фінансові ризики - це ризики, які характеризуються ймовірністю втрат фінансових ресурсів (грошових коштів) у господарській діяльності. У цьому значенні поняття „фінансовий ризик" тотожне поняттю „комерційний (підприємницький) ризик" яке містить цілий комплекс різних ризиків: майнових, виробничих, торговельних тощо. У вузькому значенні фінансові ризики - це частина комерційних ризиків, пов'язана з ймовірністю фінансових втрат внаслідок операцій у фінансово-кредитній і біржовій сферах. Можна не погодитися з отождоженням фінансового і підприємницького ризиків, адже свою сутність фінансовий ризик розкриває саме в фінансових показниках економічної діяльності, а не в майнових чи виробничих [5, с.64].

У свою чергу, О. В. Макаренко пропонує визначення фінансового ризику як економічної категорії, що відображає характерні особливості сприйняття суб'єктами господарювання об'єктивно наявних невизначеності та конфліктності, іманентно притаманних процесам цілепокладання, управління, прийняття рішень та оцінювання, обтяжених можливими загрозами фінансових втрат й невикористаними можливостями [6].

Ще один український вчений - Я.П. Шумелда, пропонує визначити фінансові ризики, як такі, що характеризуються сукупністю імовірних небажаних подій при здійсненні фінансово-кредитних операцій, сутність яких полягає в тому, що партнер підприємства чи банку не може виконати взятих на себе грошових зобов'язань, а підприємство чи банк не може добитися їхнього виконання засобами, передбаченими угодою (контрактом). Також дослідник наголошує на особливості фінансового ризику - ймовірності збитку внаслідок проведення операцій у фінансово-кредитній і біржовій сферах, здійснення операцій із цінними паперами [8, с.124].

Таке розуміння фінансового ризику часто зустрічається в роботах іноземних вчених-економістів відносно дій підприємств з контрагентами, в тому числі на біржі. Проте, таке визначення носить дуже конкретний характер, і не може характеризувати загальне поняття фінансових ризиків, які можуть виникати у всіх сферах фінансової діяльності економічного суб'єкта, і можуть призводити як до негативних, так і до позитивних наслідків. І.А. Бланк у своєму «Словнику-довіднику фінансового менеджменту» зазначає, що під «фінансовими ризиками» розуміється імовірність виникнення непередбачених фінансових втрат (зниження передбачуваного прибутку, зменшення очікуваного доходу, втрата частини або всього капіталу) у ситуації невизначеності умов фінансової діяльності підприємства [2, с.358].

Проведене дослідження економічної природи фінансового ризику дозволило сформулювати дефініцію: «Фінансовий ризик – це імовірність виникнення непередбачуваних втрат у ситуації невизначеності умов фінансово-господарської діяльності страхової компанії».

Важливо відмітити, що характерною особливістю страхового бізнесу є те, що з однієї сторони, страхування як основний вид послуг страхової компанії виступає одним із методів управління ризиком, а з іншої сторони, страхова компанія, як суб'єкт ринку сама потенційно підпадає під дію певних ризиків. Таким чином, страхова компанія, виступаючи елементом системи ризик-менеджменту в значній мірі сама потребує механізмів управління власними ризиками.

Кожна страхова компанія у процесі своєї діяльності підпадає під дію певних ризиків, що можуть становити загрозу її діяльності або призвести до банкрутства компанії. Вітчизняними та зарубіжними економістами були напрацьовані різні підходи до класифікації фінансових ризиків. Однак, особливості сучасного стану ринкових перетворень в Україні вимагають їх уточнення і деталізації з метою побудови ефективних інструментів управління ними.

Ефективне управління ризиками в процесі діяльності страхових компаній обумовлює систематизацію причин їх виникнення з подальшою класифікацією ризиків у страховій діяльності (табл. 1). За таким підходом причини ризику у діяльності страхових структур поділяються на внутрішні і зовніш-

ні. Внутрішні причини – це ті фактори ризику, які походять із внутрішнього середовища функціонування страховика і на які страхова компанія має безпосередній вплив. До таких чинників належать умисні чи неумисні помилки працівників компанії: андеррайтерів, актуаріїв, аварійних комісарів, страхових агентів тощо. Неправильно розрахований страховий ризик, опрацьована статистика щодо вірогідності настання страхової події закладають помилки у подальші розрахунки та спричиняють виникнення різноманітних фінансових ризиків. Неточності, допущені при оцінюванні рівня страхового ризику, який бере на себе компанія, призводять до того, що сформовані нею страхові резерви можуть виявитись у майбутньому неадекватними взятим на себе зобов'язанням.

Таблиця 1
Основні причини та види ризиків у страховій діяльності

Причини виникнення ризиків	Види ризиків у діяльності страховика
1	2
Внутрішні причини	
Недостатність страхових резервів компанії для виконання нею договірних зобов'язань перед страхувальниками	Ризик банкрутства Ризик неплатоспроможності
Помилки в актуарних розрахунках	Ризик неадекватності страхових платежів страхового ризику
Умисні або неумисні помилки працівників компанії	Ризик підвищення страхових виплат та збитковості роботи компанії
Зовнішні причини	
Незаконні дії страхувальників	Ризик підвищення страхових виплат та збитковості роботи компанії
Надійність перестраховиків	Ризик невиконання страхових зобов'язань перестраховиками
Дії конкурентів, посилення конкурентної боротьби	Ризик неконкурентоспроможності страховика
Зміни в оподаткуванні страхової діяльності	Податковий ризик

Зовнішні фактори ризику є незалежними або майже незалежними від діяльності страхової компанії. Їх вплив страховику складніше попередньо виявити та проконтролювати. Зовнішні ризикові чинники представлені діями конкурентів, ділових партнерів-перестраховиків та страхувальників, страхових посередників; законодавчими, політичними змінами, несприятливими чинниками в інших сегментах фінансового ринку, зокрема банківського та інвестиційного [3, с.11].

Згідно з класифікацією Європейського комітету зі страхування, діяльності страхових організацій притаманні три види ризиків: технічні, інвестиційні та нетехнічні.

Таблиця 2
Система фінансових ризиків страхових компаній

Технічні ризики	Інвестиційні ризики	Нетехнічні ризики
1	2	3
<p>Поточні ризики:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ризик недостатності тарифів; - ризик відхилення; - ризик недостатності страхових резервів; - ризик перестраховування; - ризик операційних витрат; - ризик значних збитків; - ризик катастроф та кумулятивний ризик. <p>Спеціальні ризики:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ризик росту; - ліквідаційний ризик 	<ul style="list-style-type: none"> - ризик знецінення активів; - ризик недостатньої ліквідності активів; - ризик невідповідності активів зобов'язанням; - ризик процентних ставок; - ризик оцінки інвестицій; - ризик вкладень в інші компанії; - ризик пов'язаний з використанням похідних цінних паперів 	<ul style="list-style-type: none"> - ризик управління; - ризик пов'язаний з виконанням зобов'язань перед третіми особами; - ризик недоотримання коштів від третіх осіб; - загальний ризик бізнесу

В рамках даної класифікації (табл. 2) до технічних ризиків відносяться ризики нестачі коштів страховика для виконання зобов'язань за страховими виплатами при настанні страхової події.

До інвестиційних ризиків відносяться ризики нестачі коштів страхової компанії для виконання зобов'язань пов'язаних з інвестиційною діяльністю компанії.

Нетехнічні ризики – це ризики з якими може стикнутись страхова компанія, як компанія, що займається будь-яким видом діяльності.

Ризик недостатності тарифів відноситься до групи поточних технічних ризиків, оскільки його існування пов'язано з тим, що свідомо або несвідомо (наприклад, внаслідок нестачі даних) тариф був розрахований невірно і розмір страхових премій виявився заниженим. Даний ризик має велике значення та є найважливішим серед технічних ризиків. Слід відмітити, що досить складно чітко виокремити даний ризик. Якщо помилка при розрахунку страхової премії була зроблена свідомо, то даний ризик потрапляє в категорію ризиків управління. Якщо розрахунок неправильний внаслідок неточності або помилки, за умови, що до уваги брався весь наявний обсяг інформації, даний ризик потрапляє у категорію ризику відхилення, що являє собою ризик недостатньої кількості грошових коштів компанії для виконання зобов'язань і пов'язаний з відхиленням фактичного розміру страхових виплат, процентного доходу та адміністративних витрат від розрахованих величин унаслідок зміни факторів, що впливають на ризик (зміна рівня захворюваності, науково-технічний прогрес, зміни у законодавстві, кримінальна ситуація, зниження процентних ставок, тощо).

Наступним ризиком у даній групі є ризик нестачі страхових резервів, який полягає в нестачі сформованого розміру технічних резервів для вико-

нання зобов'язань за договорами страхування. Оскільки відрахування до страхових резервів зменшують прибуток страховика, то недостатнє резервування означає завищення балансової вартості прибутку, що призводить до сплати більшого податку на прибуток.

Під ризиком перестраховування розуміється ймовірність неплатежу зі сторони перестраховика та низька якість перестраховального захисту.

Ризик операційних витрат полягає в тому, що сума витрат, що закладена в ставку страхового тарифу при його розрахунку, в майбутньому буде недостатньою для покриття всіх дійсних витрат. У ризикових видах страхування даний ризик є надзвичайно значущим, оскільки може призвести до розорення в першу чергу мілких страхових компаній якими насичений, зокрема, страховий ринок України. Вплив даного ризику посилюється при скороченні обсягів страхового портфеля, що також є суттєвим для середньої української страхової компанії.

До ризику значних збитків належить потенційний ризик, що несе страхова компанія у зв'язку з розмірами та кількістю значних збитків, коли реальна шкода виявляється суттєво більшою, ніж передбачалось при розрахунку тарифу. За назвою ризик катастроф можна визначити, як ризик масових збитків, що викликані однією страховою подією (землетрусом, штормом).

Ризик росту відноситься до групи спеціальних технічних ризиків і полягає у наступному: якщо зростання компанії не регулюється та відбувається досить швидкими темпами, фінансовий стан страховика може бути під загрозою, особливо, якщо неправильно оцінюються ризики, що прийняті на страхування, неправильно розраховані страхові тарифи, страхові резерви та у компанії не має достатньо коштів для покриття ризиків. Як правило, ризик росту не виявляється окремо від інших ризиків, а сприяє їх виникненню та посилює їх дію, що в кінці кінців ставить під загрозу існування компанії.

До спеціальних технічних ризиків відноситься також ліквідаційний ризик, що полягає в недостатності у компанії коштів виконання зобов'язань перед страхувальниками в разі припинення діяльності.

Ризик знецінення активів належить до групи інвестиційних ризиків і являє собою ризик знецінення інвестицій внаслідок змін на ринку капіталів, обмінних курсів валют (коли зобов'язання страхової компанії оцінюються в іноземній валюті), а також внаслідок неплатоспроможності боржників.

Ризик неліквідності – це ризик того, що страховику не вдасться вилучити розміщені кошти у потрібний момент. Результатом цього може стати неспроможність страхової компанії виконати свої зобов'язання. Вплив такого ризику є особливо суттєвим для ризикових видів страхування, де договори страхування носять короткостроковий характер, і зобов'язання мають бути виконаними протягом обмеженого проміжку часу. Для страхування життя ризик неліквідності впливає на можливість вико-

нання зобов'язань за викупними сумами. Неліквідність може бути викликана тимчасовою неможливістю продати власність або перешкодами при здійсненні платежів між страховиком та його боржниками внаслідок певних правил здійснення грошових переказів.

Сутність ризику невідповідності активів зобов'язанням полягає у тому, що активи страхової компанії з урахуванням показників ефективності вкладень, строків та віддачі за ними повинні гарантувати достатнє покриття страхових резервів.

На ефективність вкладень та прибуток за інвестиціями постійно впливають зовнішні фактори: зміни на ринку капіталів, обмінні курси, що може поставити під загрозу наявність необхідного покриття страхових зобов'язань. Існує, також, ризик зниження вартості основного капіталу, якщо вартість цінних паперів із фіксованою нормою дохідності в інвестиційному портфелі страхової компанії знизиться через підвищення процентної ставки на ринку. Даний ризик включає в себе ризик падіння процентних ставок на ринку, коли в інвестиційний портфель входять цінні папери, що забезпечують дохід за ринковою ставкою дохідності.

Ризик оцінки інвестицій – ризик завищеної оцінки інвестицій – може призвести до недостатнього об'єму коштів для виконання зобов'язань за страховими виплатами.

Ризик фінансових вкладень (участі) в інші компанії полягає у недостатності грошових коштів страхової компанії для виконання зобов'язань за страховими виплатами, що обумовлений фінансовими труднощами компанії, акції якої має страховик.

Використання похідних цінних паперів, також, супроводжується певними ринковим та кредитними ризиками, а також ризиком ліквідності. В основному ризиковими є позабалансові операції, для яких ще не напрацьовані чіткі правила оцінки, і тому існує ймовірність неправильної оцінки вкладень.

Особливим ризиком, пов'язаним із використанням похідних цінних паперів, є ризик того, що дані операції здійснюватимуться співробітниками страхової компанії, що не мають достатнього досвіду роботи з фінансовими інструментами, що, у свою чергу збільшує вже існуючий потенційний ризик від проведення такого роду операцій.

До нетехнічних ризиків відноситься ризик управління, що узагальнює всі ризики, які притаманні страховику, у зв'язку з некомпетентністю або кримінальною діяльністю топ-менеджменту. Управлінський ризик може бути причиною виникнення технічних та інвестиційних ризиків.

Ризик, що виникає у зв'язку з виконанням зобов'язань перед третіми особами відноситься до ситуації, коли фінансова стійкість компанії під загрозою через те, що третя сторона, на користь якої надається гарантія, не в змозі виконати свої фінансові зобов'язання.

Наступним ризиком, що відноситься до цієї групи є ризик збитків у зв'язку з недоотриманням коштів від третіх осіб – перестраховиків, компаній з співстрахування, страхових посередників. Зміст даного ризику полягає в тому, що третя сторона не виконує своїх зобов'язань перед страховою компанією за договорами перестрахування, співстрахування та договорами посередництва. Під дію даного ризику, що виникає у зв'язку з договорами посередництва підпадають ті страховики, які розширюють сферу своєї діяльності, використовуючи зовнішні канали розповсюдження страхових полісів, а страхові посередники не в змозі погасити заборгованість перед страховою компанією.

Ризик, що виникає у зв'язку з договорами співстрахування, виявляється в ситуації, коли співстраховик передає частину страхового відшкодування, яка припадає на його долю, провідному страховику, а провідний страховик розорюється до виконання виплати.

Загальний ризик бізнесу пов'язаний з внесенням змін до законодавства, що стосується страхової діяльності, а також змін в економічній та соціальній сфер [4].

Досліджуючи вплив зовнішніх і внутрішніх факторів на ризики страхового бізнесу слід відмітити класифікацію фінансових ризиків, що запропонована Е.А. Уткіним. В рамках даної класифікації всі ризики, що притаманні страховій компанії можна розділити на дві великі групи: ризики, що пов'язані зі страховою діяльністю та ризики, що з нею не пов'язані.

Ризики останньої групи, у свою чергу поділяються на ризики внутрішньої сфери та ризики зовнішньої сфери. До ризиків зовнішнього ринкового середовища відносяться ризики, дія яких розповсюджується на всіх учасників страхового ринку та базується на зовнішніх, незалежних від страховика причинах. До них відносяться природні, політичні та економічні.

Природні ризики представляють собою прояв стихійних сил природи: землетрус, паводок, буря, пожежа. В цілому їх вплив не є суттєвим, оскільки страхова компанія не оперує значними господарськими площами та не здійснює будь-якого виробництва. Потенційно дана небезпека впливає тільки на офісні приміщення страхової компанії.

Політичні ризики, взаємопов'язані з діяльністю держави та загальною політичною ситуацією в країні. Конкретизуючи поняття "політичних ризиків", можна виділити: ризик оголошення воєнних дій, революції, громадянської війни, народні заворушення, націоналізація, реквізиція, конфіскація майна.

До економічних ризиків належать ризики, що пов'язані з небезпекою можливих втрат страховика в процесі фінансово-господарської діяльності, що викликані зовнішніми економічними чинниками. Власне, до економічних ризиків відносяться ризики ліквідності, інфляційний та валютний ризики, ризик

зниження доходності, ризик несприятливих змін валютного законодавства.

Небезпека економічних ризиків є найбільш суттєвою для страховика при формуванні та розміщенні страхових резервів, здійсненні інвестицій. Фактором, що обмежує вплив економічних чинників на результати діяльності страхової компанії, є національне законодавство, згідно з яким страховик не має права займатись іншою діяльністю окрім страхування, співстрахування і перестрахування. Законом України "Про страхування" окреслено перелік напрямків за якими можуть бути розміщені страхові резерви, що обтяжені страховими зобов'язаннями, визначена їх максимально можлива питома вага. Всі, вищезазначені, особливості в певній мірі обмежують число та ступінь дії економічних ризиків на діяльність страхової організації.

Ризиками внутрішнього середовища страхової компанії є ризики, небезпека виникнення яких розповсюджується тільки на конкретні об'єкти ринку та базується виключно на внутрішніх причинах. До даних ризиків відносяться ризики, пов'язані з вірогідністю втрат у наслідок крадіжки, диверсії, халатності та недобросовісності персоналу, перенапруження технологічних систем, недосконалої структури управління, впровадження нових технологій.

Ризики, що пов'язані зі страховою діяльністю здійснюють визначальний вплив на діяльність страхової компанії та базуються на специфіці послуг, що вона надає. Дана група ризиків являє собою найбільш суперечливу у страховому бізнесі. Це пояснюється тим, що значну їх частину – ризики, що приймаються за договорами страхування – страховик приймає добровільно за відповідну плату.

Загалом, ризики, що пов'язані зі страховою діяльністю, можна поділити на ризики, що приймаються за договорами страхування та ризики, пов'язані з обслуговуванням договорів. Слід відмітити, що специфіка ризиків, які приймаються за договорами страхування полягає в можливості настання певної події, що обумовлена договором страхування або законом і є основою для виникнення зобов'язань страховика.

Важливо відмітити, також, що ризики, які пов'язані з обслуговуванням договорів, являють специфічну, характерну тільки для страхової компанії групу ризиків. У даному випадку ризик – можлива вірогідність настання збитків, що викликані неефективною страховою діяльністю, як на етапі, що передує укладанню договору страхування, так і на наступних етапах: перестрахування, формування страхових резервів. До даної групи відносяться всі ризики андеррайтингу (системи оцінки ризиків, що страхуються), ризик неефективного перестрахування, ризик управління страховим портфелем та ризик формування та інвестування страхових резервів.

Ризик андеррайтингу, що пов'язаний з неправильною оцінкою спеціалістом страхової компанії ризику, що приймається на страхування, обумовлюється наступними факторами: відсутність у спеці-

ліста необхідної статистичної інформації, шахрайство страховальника (у випадку надання недостовірної або неповної інформації, що підвищує ризик), об'єктивна складність оцінки, що викликана специфічними особливостями об'єкта, що страхується (інженерні особливості споруди, системи протипожежної безпеки). Усі наведені вище обставини мають значний вплив на об'єктивність оцінки андеррайтера, який вирішує чи приймати ризик на страхування та на яких умовах.

Ризик неефективного перестрахування, який виникає внаслідок дії багатьох договорів перестрахування, які страховик пропонує іншим страховим компаніям і в яких сам приймає участь. Ризик неефективного перестрахування виникає, з однієї сторони, коли, страховик вирішує, як конкретно здійснити перестрахування ризику за договором страхування, яку форму перестрахування обрати, якому перестраховику його запропонувати. З іншої сторони, страховик сам приймає участь у багатьох договорах, перестрахування та визначає, який із запропонованих ризиків йому прийняти, які умови висунути.

Ризик управління портфелем в певній мірі пов'язаний з ризиком андеррайтингу та андеррайтинговою політикою страхової компанії. Страховий портфель можна визначити як сукупність прийнятих на страхування ризиків, що знаходяться в конкретного страховика. Управління страховим портфелем передбачає всебічний аналіз його характеристик, на основі яких базується подальша політика страхової компанії. Управління страховим портфелем реалізується в управлінських рішеннях, яким ризикам віддавати перевагу при укладанні договорів страхування, від яких слід відмовитись, яким є мінімально можливий страховий тариф для конкретних об'єктів, яким може бути запланована збитковість за даними об'єктами. При неефективному управлінні страховим портфелем вірогідність отримання неправильних відповідей на вищеперераховані питання зростає.

Ризик формування та інвестування страхових резервів є досить специфічним. Страхові резерви являють собою фонди, що створюються страховиками для забезпечення гарантій виплат страхового відшкодування та страхових сум. Використовуються страхові резерви у тому випадку, якщо сума виплат у даний період перевищує суму надходжень поточних страхових платежів.

Формуються страхові резерви у певному відсотку від страхових премій та використовуються для інвестицій у певне коло об'єктів, що встановлені законодавством. Законодавство України передбачає перелік резервів, формування яких є обов'язком та таких, що формуються за бажанням страховика. З однієї сторони, ризик реалізується при виборі страховиком того кола резервів, формування яких не є обов'язковим.

Виходячи зі своєї андеррайтингової політики, аналізу страхового портфеля, страхова компанія по-

винна визначити, чи необхідне формування тих чи інших резервів, якому треба надати перевагу. З іншої сторони, ризик виявляється при інвестуванні страхових резервів. Завдання страховика полягає у виборі ефективних варіантів інвестування, визначення інвестиційних механізмів [7, С.110].

Висновок. Проведений аналіз підходів до визначення економічної природи фінансового ризику дозволив сформулювати дефініцію: «Фінансовий ризик – це імовірність виникнення непередбачуваних втрат у ситуації невизначеності умов фінансово-господарської діяльності страхової компанії». Проте ризик не варто сприймати, як незмінну даність, що має призвести до втрат. Запобігти цьому має процес управління ризиками, що повинен бути невід’ємною частиною управлінської діяльності страховика.

Очевидно, що управління ризиком у страховому бізнесі є багатофункціональним процесом, що охоплює як зовнішнє так і внутрішнє середовище. Страховик повинен ефективно та якісно управляти як власними ризиками, що виникають у процесі його діяльності, так і забезпечувати фінансування ризиків, що приймаються страховою компанією за договорами страхування.

Л і т е р а т у р а

1. Закон України «Про страхування» 07.03.1996 № 85/96-ВР [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>
2. Бланк І.А. Словарь-справочник фінансового менеджера / І.А. Бланк - К.: "Ника-Центр", 1998. - 480 с.
3. Братюк В. П. Особливості процесу управління ризиками, прийнятими на страхування [Текст] / Віра Петрівна Братюк, Катерина Юрійвна Байса // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету "Економічна думка", 2014. – Том 17. – № 1. – С. 112-119. – ISSN 1993-0259.
4. Ваніна Д. А. Ризик-менеджмент як основа ефективного функціонування страхової організації / Д. А. Ваніна // Наука й економіка. – 2014. – Вип. 4 (36). – С. 16-23.
5. Клапків М.С. Страхування фінансових ризиків / М.С. Клапків - Тернопіль: Економічна думка & Карт-бланш, 2002. - 570 с.
6. Макаренко О.В. Фінансові ризики суб'єктів господарювання / О.В. Макаренко. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://naub.org.ua/?p=1307>.
7. Пікус Р. В. Класифікація фінансових ризиків страхових компаній – основа ефективного ризик-менеджменту / Р. В. Пікус // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Економіка. – 2010. – № 81-82. – С. 108-112.
8. Шумелда Я.П. Страхування / Я.П. Шумелда - Тернопіль: Джура, 2004. - 280с.

References

1. Zakon Ukrayini «Pro strahuvannya» 07.03.1996 # 85/96-VR [Elektronniy resurs]: – Rezhim dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>

2. Blank I.A. Slovar-spravochnik finansovogo menedzhera / I.A. Blank - K.: "Nika-Tsentr", 1998. - 480 s.
3. Bratyuk V. P. Osoblivosti protsesu upravlinnya rizikami, priynyatimi na strahuvannya [Tekst] / Vira Petrivna Bratyuk, Katerina Yuriyivna Baysa // Ekonomichniy anallz : zb. nauk. prats / Ternopilskiy natsionalniy ekonomichniy universitet; redkol. : V. A. Deriy (golov. red.) ta in. – Ternopil : Vidavnicho-pollgrafichniy tsentr Ternopilskogo natsionalnogo ekonomichnogo universitetu "Ekonomichna dumka", 2014. – Tom 17. – # 1. – S. 112-119. – ISSN 1993-0259.
4. Vanina D. A. Rizik-menedzhment yak osnova effektivnogo funktsionuvannya strahovoyi organizatsiyi / D. A. Vanina // Nauka y ekonomika. – 2014. – Vip. 4 (36). – S. 16-23.
5. Klapkiv M.S. Strahuvannya finansovih rizikiv / M.S. Klapkiv - Ternopil: Ekonomichna dumka & Kart-blansh, 2002. - 570 s.
6. Makarenko O.V. Finansovi riziki sub'ektiv gospodaryuvannya / O.V. Makarenko. — [Elektronniy resurs]. — Rezhim dostupu: <http://naub.org.ua/?p=1307>.
7. Pikus R. V. Klasifikatsiya finansovih rizikiv strahovih kompaniy – osnova effektivnogo rizik-menedzhmentu / R. V. Pikus // Visnik Kiyivskogo natsionalnogo universitetu Imeni Tarasa Shevchenka. Seriya: Ekonomika. – 2010. – # 81-82. – S. 108-112.
8. Shumelda Ya.P. Strahuvannya / Ya.P. Shumelda - Ternopil: Dzhura, 2004. - 280s.

Разумцев В.В. Финансовые риски в страховой деятельности и их классификация

В статье проанализированы подходы к определению экономической сущности финансовых рисков в страховой деятельности. Рассмотрены подходы к классификации финансовых рисков в страховании. Каждому из исследуемых рисков предоставлено экономическую характеристику относительно причин возникновения и влияния на хозяйственную деятельность страховой компании. Рассмотрено влияние внешних и внутренних факторов на риски в страховой деятельности. Даны рекомендации по управлению финансовыми рисками в страховании.

Ключевые слова: финансовый риск, страхование, классификация рисков, фактор, управление.

Razumcev V.V. Financial risks in the insurance business and its classification

The article analyzes the approaches to the definition of economic essence of financial risks in the insurance business. Considered approaches to financial risk classification in insurance. To each of the investigated risk is given economic characteristics on the reasons of occurrence and impact on the economic activity of the insurance company. Considered the influence of external and internal factors on risks in the insurance business. Recommendations on financial risk management in insurance are given.

Keywords: financial risk, insurance, risk classification, factor, management.

Разумцев В.В. доцент кафедри «Фінанси» СНУ ім. В. Даля

financesnu@ukr.net

Рецензент: д.е.н., проф. кафедри «Фінанси» СНУ ім. В.Даля Костирко Л.А.